

Postavení asistenta pedagoga potřebuje změnu, ne ale v té podobě, jak ji navrhuje ministerstvo školství

Praha 14. června 2023 - Před dokončením je návrh novely školského zákona, která výrazně ovlivní dostupnost asistenta pedagoga pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami. Důvodů připravované změny je více, od větší stability zaměstnání pro asistenty pedagoga, přes snížení administrativní zátěže pro školu, po větší kontrolu nad náklady na platy pro stát. Způsob, jakým ministerstvo školství nový systém připravuje, ale vzbuzuje značné obavy - ve školách, poradenských zařízeních, ze strany rodičů i odborné veřejnosti. Plošně stanový počet úvazků asistentů bez možnosti navýšení podle potřeb konkrétních žáků totiž bude mít negativní dopad na všechny. Na žáky s vyšší potřebou individuální podpory, kteří mohou být vytlačováni mimo hlavní vzdělávací proud, na jejich rodiče, na pedagogy, kteří je vzdělávají, i na celé třídní kolektivy.

Asistentů pedagoga začalo na školách přibývat po roce 2016, kdy vstoupila v platnost tzv. inkluzivní novela školského zákona. Ta výrazně změnila financování podpory pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami. Školy měly již před jejím přijetím ze zákona povinnost tyto děti vzdělávat. Jejich podpora byla ale financovaná nesystémově a z různých zdrojů, včetně prostředků určených na osobní ohodnocení a odměny pedagogů. Praxe škol byla velmi rozdílná, některé byly vstřícnější, jiné se vzdělávání znevýhodněných dětí bránily.

“Od roku 2016 má každé dítě se speciálními potřebami právní nárok na podpůrná opatření tak, aby se mohlo vzdělávat spolu s ostatními a rozvíjet svůj potenciál.”

říká Lenka Hečková ze Society for All (SOFA, dříve ČOSIV).

Školy mají povinnost zajistit podporu podle doporučení školského poradenského zařízení a dostávají na to finanční prostředky ze státního rozpočtu. Podle statistik ministerstva školství narostl mezi školními roky 2017/18 a 2021/22 počet plných úvazků asistentů pedagoga o 65 procent, z necelých 9400 na 15405.

“Při současném nastavení hrozí, že místo změny k lepšímu dojde k zásadnímu omezení počtu asistentů pedagoga ve školách bez ohledu na potřeby žáků i učitelů, kteří podporu asistentů ke vzdělávání heterogenních kolektivů potřebují.”

Připravovaná novela mění způsob financování podpory poskytované asistenty pedagoga. Základní školy už nemají dostávat finanční prostředky podle toho, kolik dětí z důvodu speciálních potřeb uplatní nárok na toto podpůrné opatření, ale podle počtu úvazků asistenta pedagoga vypočítaného na základě pěti předem daných parametrů (v principu podle počtu žáků).

“Chápeme, proč se stát tímto směrem ubírá, neboť po větší předvídatelnosti financování asistentů volají sami ředitelé i asistenti pedagoga. Obáváme se ale, že plošně nastavený systém bez současného zachování prvku individualizace tam, kde parametrizované úvazky nepostačují na podporu všech potřebných dětí, může mít negativní dopady na vzdělávání v dané škole“

říká Lenka Hečková.

Při současném nastavení hrozí, že místo změny k lepšímu dojde k zásadnímu omezení počtu asistentů pedagoga ve školách bez ohledu na potřeby žáků i učitelů, kteří podporu asistentů ke vzdělávání heterogenních kolektivů potřebují.

Novela totiž plošně snižuje počet úvazků asistentů pedagoga, ale zároveň neřeší situace, kdy škola nedokáže za těchto podmínek zajistit potřebnou podporu všech svých žáků. Na tuto podporu přitom mají znevýhodněné děti nárok nejen podle školského zákona i podle mezinárodních úmluv, kterými je Česká republika vázána. Bez toho, aby systém plošné parametrizace doplnila možnost přiznat dítěti podporu asistenta pedagoga na základě jeho speciálních potřeb, se kterou návrh novely nepočítá, stát tyto závazky vůči znevýhodněným dětem nesplní.

Novelou budou nejvíce postiženy školy, které jsou otevřené přijímání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a nevejdou se proto „do průměru“. Dopad změny ovlivní i velikost školy, podle SOFA plošné omezení nejvíce dopadne na malé školy a školy nejvíce inkluzivní, které přijdou až o 76% současných úvazků asistenta pedagoga.

„Jsme spádová škola pro několik obcí v pohraničí. Nyní se u nás vzdělává 44 dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, z toho 14 dětí s LMP. Další škola je vzdálená téměř 32 kilometrů, takže pro rodiče je téměř nemožné zapsat dítě na jinou školu. Parametrizace by pro nás znamenala pokles počtu asistentů na méně než polovinu, a v tom případě nejsme schopni vytvořit podpůrné prostředí pro všechny naše děti se SVP a zabezpečit kvalitu vzdělávání na optimální úrovni i pro ostatní děti,“

říká Tomáš Kluc, ředitel Základní školy Vejprty.

Hrozí také, že školy se budou ještě více než nyní vyhýbat přijímání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.

„Podle analýzy, kterou pro spolek Spolu vypracovala společnost PAQ Research, se při přijímání dětí do základní školy setkává přibližně třetina rodičů dětí se SVP s nejrůznějšími požadavky ze strany škol, bez kterých školy nechtějí dítě přijmout. Požadavek na zajištění asistenta je druhý nejčastější požadavek, který můžeme chápat jako projev nedostatečné asistence dětí se SVP už dnes. Individuální podporu navíc nelze nahrazovat plošnými opatřeními, protože ta nejsou zaměřena na naplňování individuálních potřeb dětí, ale na prvky vzdělávacího systému jako takového. Mají proto jinou úlohu i smysl,“

říká Veronika Doležilová, právnička spolku Spolu.

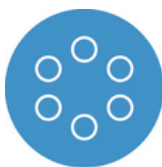

“Podle analýzy, kterou pro spolek Spolu vypracovala společnost PAQ Research, se při přijímání dětí do základní školy setkává přibližně třetina rodičů dětí se SVP s nejrůznějšími požadavky ze strany škol, bez kterých školy nechtějí dítě přijmout. Požadavek na zajištění asistenta je druhý nejčastější požadavek, který můžeme chápat jako projev nedostatečné asistence dětí se SVP už dnes.

Školy sice budou mít podle zákona nadále povinnost podporu poskytnout, ale nebudou mít zajištěny na její pokrytí dostatek finančních prostředků. Dá se přitom předpokládat, že nedostatečná podpora v běžných školách vytlačí část dětí se SVP do speciálních škol a tříd, které jsou ale již nyní v řadě krajů přeplněné a bude nutné za ušetřené prostředky navýšit jejich kapacity.

Návrh ministerstva, aby školy, platy asistentů pedagoga nad rámec parametrizovaných úvazků, hradily z nesytemových zdrojů, například z krajských rezerv, z rozpočtů zřizovatelů, nebo dokonce z rozpočtů jednotlivých škol, opět přináší nejistotu, se kterou se školy musely vyrovnávat před rokem 2016.

Proč je navrhovaná parametrizace šetřením na špatném místě na konkrétních příkladech vysvětluje SOFA ve stanovisku publikovaném [zde](#) a [zde](#). Přináší také návrhy na konkrétní opatření, jak systém upravit, tak, aby dobře fungoval pro všechny. Ke stanovisku se připojila i řada dalších organizací, včetně SKAV a EDUin.

Problematice se bude věnovat Kulatý stůl SKAV a EDUin na téma „Jak institucionalizovat pozici asistenta pedagoga, dobře?“, který se uskuteční ve [čtvrtek 15. června](#) od 14 do 16 hodin online [zde](#).

Diskutovat se bude nejen o rizicích spojených s nastavením parametrů, jak je navrhuje ministerstvo školství, ale především o tom, co udělat proto, aby novela přinesla potřebné změny a neuškodila nejen nejzranitelnějším dětem, které k plnění povinné školní docházky potřebují zvýšenou podporu, ale neměla negativní dopady na společné vzdělávání jako takové.

Kontakt pro média

Radka Hrdinová
mediální komunikace
radka.hrdinova@skav.cz
603 177 791

Kdo jsme

Stálá konference asociací ve vzdělávání (SKAV) je zastřešující platforma organizací, které usilují o progresivní změny ve vzdělávání. Je moderátorem smysluplné diskuze a advokátem klíčových témat. Centrem zájmu členů jsou co nejlepší podmínky pro učení žáků a co nejlepší vztahy mezi žáky a učiteli. Věříme, že smyslem vzdělávání je, aby každý mohl rozvíjet svůj potenciál, najít své místo ve společnosti a prožít spokojený život.

Sledujte aktuální informace o SKAV na [Facebooku](#) a [Twitteru](#).

EDUin je obecně prospěšná společnost, která se věnuje problematice vzdělávání a jejíž snahou je informovat veřejnost o všem důležitém, co se děje ve školství a vzdělávání. EDUin, o. p. s., byla založena v roce 2010 a realizuje a připravuje několik informačních a osvětových projektů. Více se dozvíte na www.eduin.cz.